

# **POLOŽAJ ŽENE U DRUŠTVU I PERCEPCIJA RODNE RAVNOPRAVNOSTI**



**NVU „Građanski aktivizam“**

**Podgorica 2020.**

*Istraživanje je rađeno za interne potrebe NVU „Građanski aktivizam“ na uzorku od 350 lica sa teritorije Crne Gore, starosti od 16 do 65 godina, od kojih su 48% činili muškarci a 52% žene. Rađena je telefonska anketa od 14.12.2019. do 20.05.2020. godine.*

## Sadržaj

Anketni listić .....	4
Percepcija ravnopravnosti .....	7
Percepcija diskriminacije (prema kategoriji) .....	8
Žene i odlučivanje/rukovođenje .....	9
Premijerka/Predsjednica .....	13
Rodna diskriminacija na radnom mjestu .....	14
Rodna ravnopravnost u porodici .....	17
Fizičko nasilje u porodici .....	19
Borba za rodnu ravnopravnost .....	20
Zaključak.....	21

## Anketni listić

1. Da li vjerujete da je crnogorsko društvo generalno ravnopravno
  - a) Apsolutno ravnopravno
  - b) Neravnopravno
  - c) Donekle ravnopravno
  
2. Prema kojoj kategoriji (pripadnosti) je najizraženija diskriminacija?
  - a) Seksualna orijentacija
  - b) Pripadnost polu
  - c) Narodnost, boja kože, vjerska ubjeđenja
  
3. Da li su žene u dovoljnoj mjeri prisutne u organima odlučivanja i institucijama (zakonodavna i izvršna vlast)
  - a) Da, zastupljene su u skladu sa zalaganjima i zaslugama
  - b) Ne, crnogorsko društvo je i dalje vrlo patrijarhalno sa jasnim podjelama prema polu
  - c) Mislim da pol ne igra značajnu ulogu kada je u pitanju zastupljenost
  - d) Nemam jasan stav
  
4. Da li su žene u podređenoj poziciji kada su u pitanju nivoi odlučivanja privrednim društvima sa privatnim kapitalom
  - a) Ne jer se vlasnici privrednih društava vode striktno profitom
  - b) Indirektno da zbog mentalitetskih barijera
  - c) Zavisi od vlasničke strukture ( ne vjerujem da u stranim društvima pol igra značajnu ulogu)
  - d) Nemam jasan stav

5. Kako bi gledali na ženu koja rukovodi organizacionom jedinicom u kojoj radite (pitanje za muška lica)

- a) Potpuno afirmativno. Bitni su jedino ljudski i organizacioni kvaliteti, znanje i iskustvo u poslu
- b) Pol mi nije bitan dok je god lice koje rukovodi na tom mjestu zbog zasluga
- c) Ne mislim da žena na kvalitetan način može da rukovodi sistemom

6. Da li vjerujete da bi žena na kvalitetan način pokrivala predsjedničku ili premijersku funkciju? (pitanje za muškarce)

- a) Da, uspješnost na tim pozicijama ne determiniše pol već sposobnost.
- b) Vjerujem da bi žena imala problem da nametne neophodan autoritet
- c) Ne vjerujem da žena ima kapacitet za pokrivanje tih funkcija

7. Da li ste na radnom mjestu prepoznali diskriminaciju na osnovu pola? (pitanje za žene)

- a) Da
- b) Ne
- c) Nisam sigurna

8. Da li ste prilikom razgovora za posao dobijale pitanja o planiranju porodice i trudnoći (pitanje za žene)

- a) Imala sa takvo iskustvo
- b) Na svakom razgovoru za posao sam dobijala takvo pitanje
- c) Nisam imala slično iskustvo

9. Da li ste se na radnom mjestu osjetili inferiorno zbog toga što ste žena? (pitanje za žene)

- a) Na poslu se često osjećam inferiorno jer sam žena
- b) Ponekad se osjetim inferiorno zbog toga što sam žena

c) Nikada se nijesam osjetila inferiorno zbog toga što sam žena

10. Da li smatrate da su žena i muškarac ravnopravni u porodici?

- a) Smatram da su danas muškarci i žene apsolutno ravnopravni u porodici
- b) Smatram da bi trebali biti, ali u najčešćem broju slučajeva je žena podređena muškarcu
- c) Muškarac treba biti glava kuće

11. Da li muškarac i žena treba da privrjeđuju za porodicu?

- a) Smatram da i muškarac i žena trebaju zarađivati novac za porodicu
- b) Smatram da je bolje da se žena posveti porodici pod uslovom da muškarac dovoljno privrjeđuje
- c) Žena treba da radi oko domaćinstva i vodi brigu o porodici, dok muškarac treba da zarađuje za porodicu

12. Da li je u bilo kojoj situaciji opravdavajuće dići ruku na suprugu?

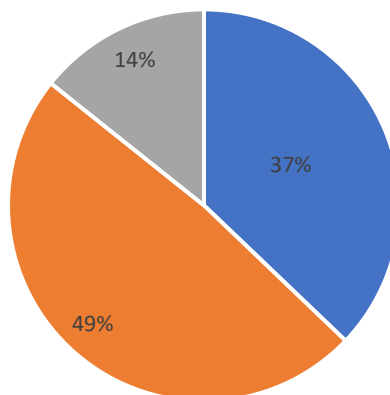
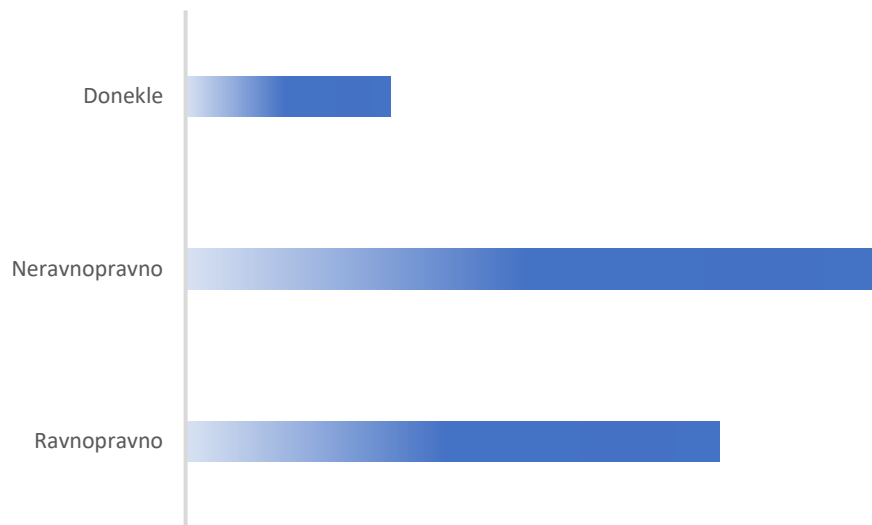
- a) Apsolutno nikada
- b) Fizičko nasilje nema opravdanje, naročito pred djecom
- c) U određenim situacijama se može opravdati upotreba fizičkog nasilja nad ženama

13. Koji subjekti najviše doprinose borbi za rodnu ravnopravnost?

- a) Civilni sektor (organizacije koje se bave ljudskim pravima, sa posebnim fokusom na rodnu ravnopravnost)
- b) Institucije sistema
- c) Nijesam sigurna/n

## Percepcija ravnopravnosti

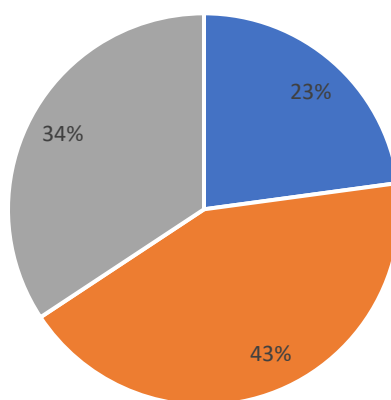
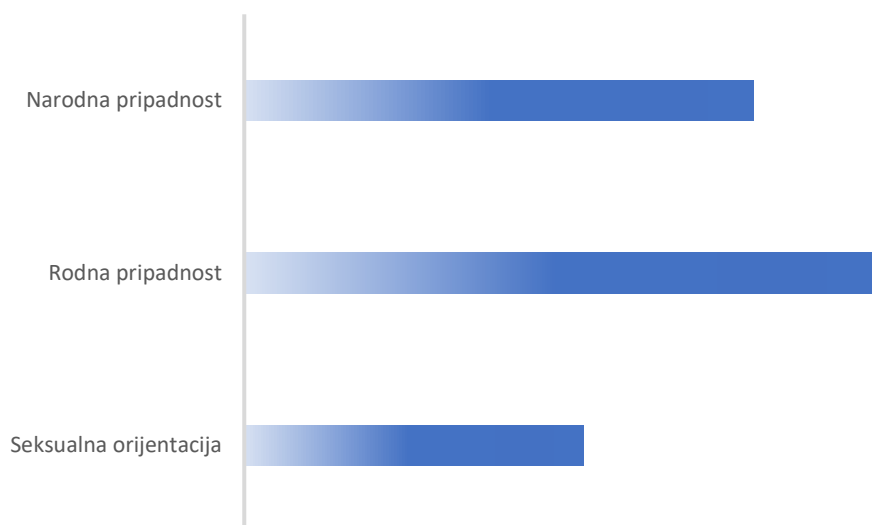
Percepcija anketiranih građanki sugerše na zabrinjavajući procenat stava da društvo generalno nije ravnopravno (48,5%), dok 37% anketiranih lica ima stav da je društvo generalno ravnopravno. Neodređen stav po ovom pitanju imalo je 14,2% anketiranih lica koja nijesu zauzela jasan stav o svojoj percepciji ovog fenomena..



■ Ravnopravno ■ Neravnopravno ■ Donekle

## Percepcija diskriminacije (prema kategoriji)

Anketirana lica prepoznaju da je diskriminacija prema polu prisutna u Crnoj Gori, što je stav 42,8% anketiranih lica. Da je najizraženija diskriminacija prema pripadnicima određenih naroda/nacije/religije smatra 34% anketiranih lica, dok 22,9% anketiranih lica smatra da je u crnogorskom društvu najizraženija diskriminacija prema seksualnoj orijentaciji.

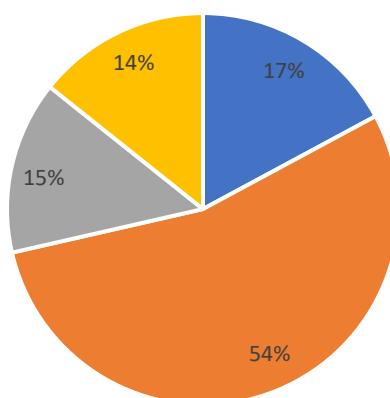
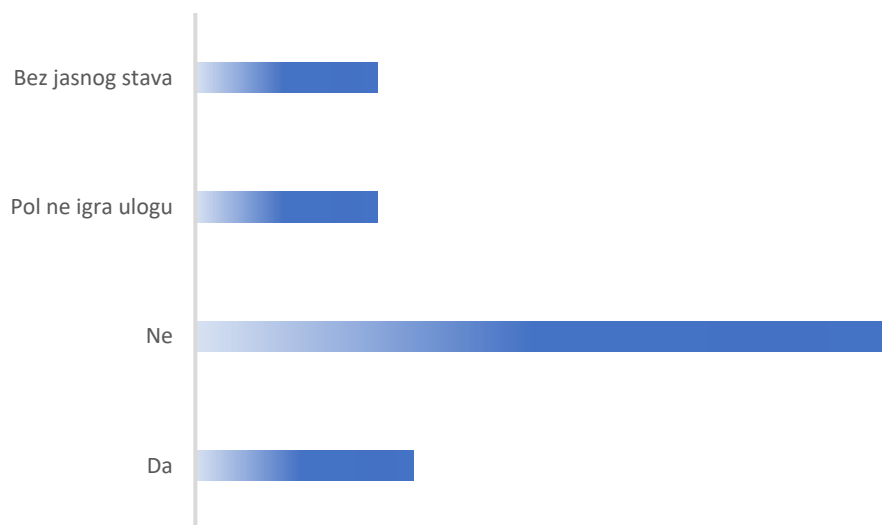


■ Seksualna orijentacija ■ Rodna pripadnost ■ Narodna pripadnost



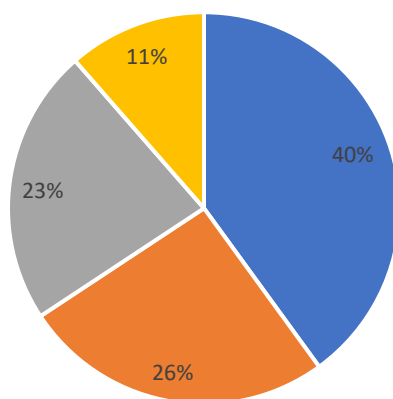
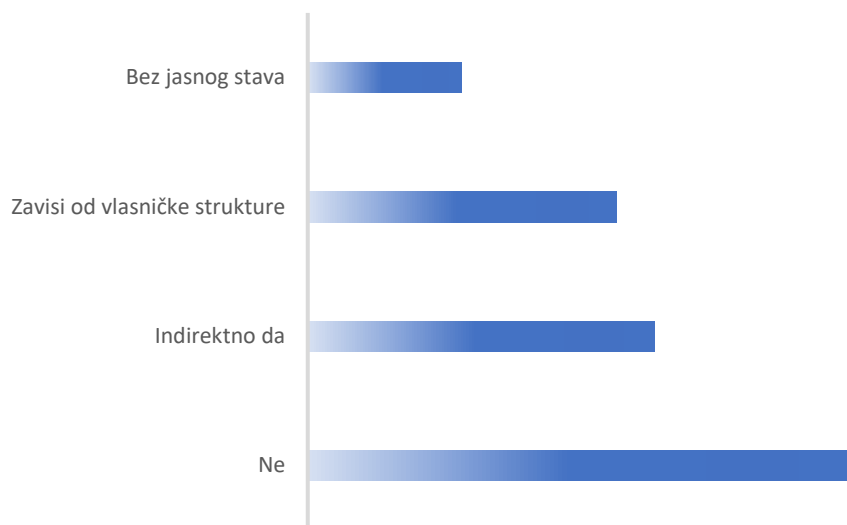
## Žene i odlučivanje/rukovođenje

Na pitanje da li su žene u dovoljnoj mjeri zastupljene u nivoima odlučivanja (prevenstveno u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, kao i svim njenim organima), najveći broj anketiranih lica (54,2%) je odgovorilo da žene nijesu na adekvatan način zastupljene u nivoima odlučivanja. Da su adekvatno zastupljene smatra 17% anketiranih lica, da pol ne igra ulogu smatra 14,2% anketiranih lica koliko je i lica koja nijesu imala jasan stav po ovom pitanju.

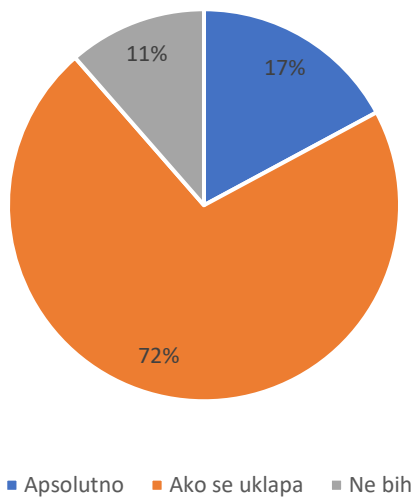
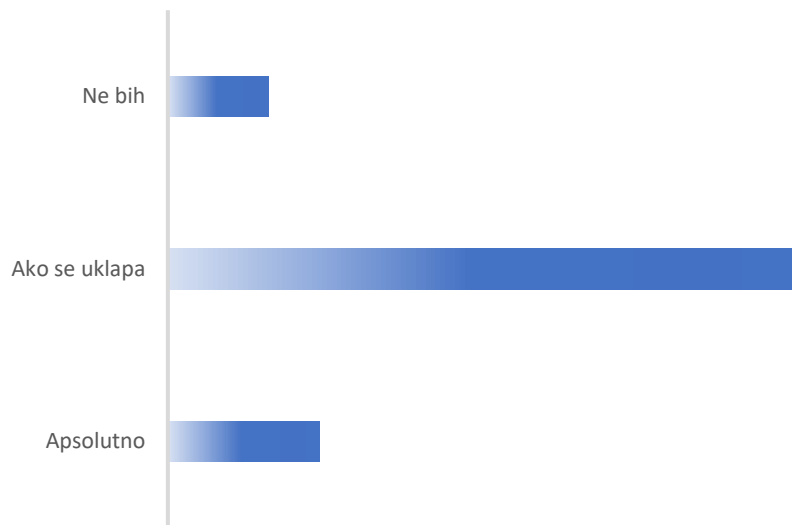


■ Da ■ Ne ■ Pol ne igra ulogu ■ Bez jasnog stava

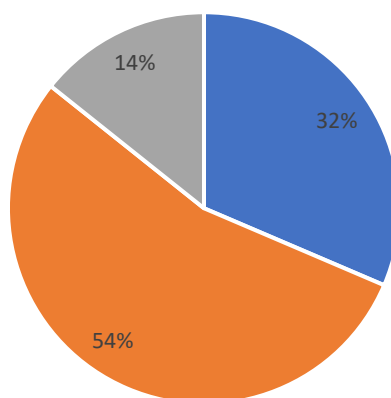
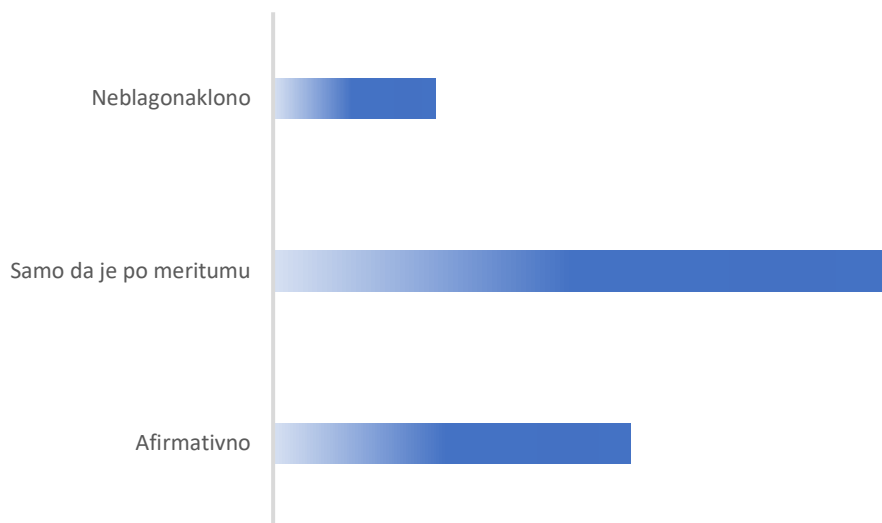
Anketirana lica su izrazila malo drugačiji stav kada je postavljeno pitanje koje se odnosi na nivoe odlučivanja u privrednim društvima sa privatnim kapitalom. Najveći broj anketiranih lica (40%) ne smatra da u privrednim društvima postoji rodna segregacija jer vjeruju da će vlasnica/k kapitala više vrjednovati sposobnost menadžera nego rodnu pripadnost. Da je i u privrednim društvima sa privatnim kapitalom prisutna indirektna diskriminacija smatra 25,7% anketiranih lica, dok 22,8 % smatra da to zavisi i od strukture kapitala (da li je u pitanju domaće ili strano društvo i sl.) bez jasnog stava je 11% anketiranih lica.



■ Ne ■ Indirektno da ■ Zavisi od vlasničke strukture ■ Bez jasnog stava



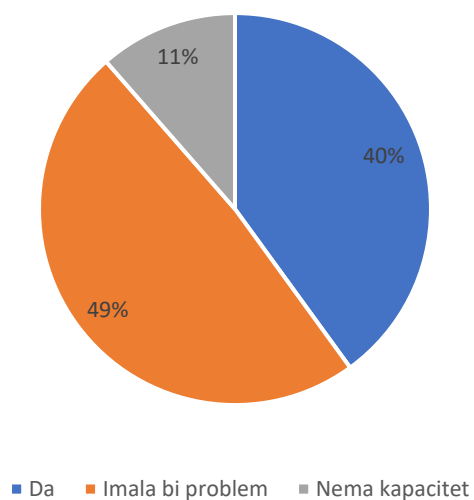
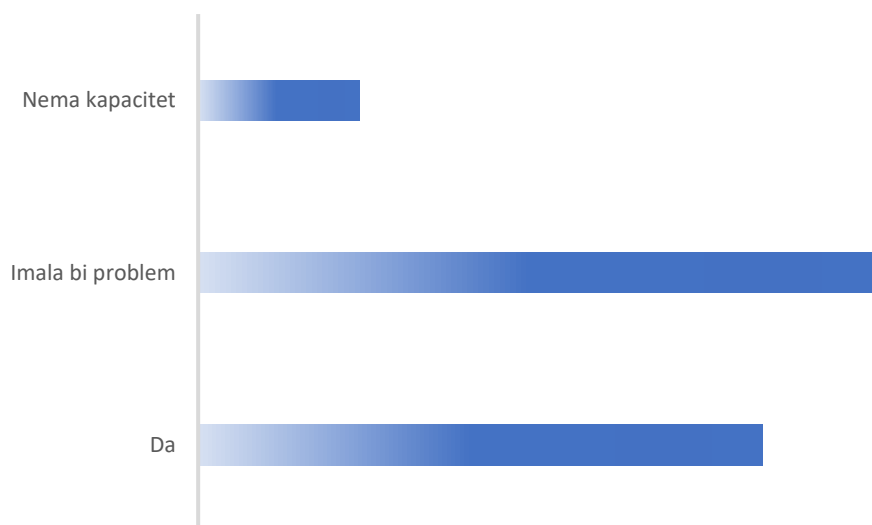
Muški dio anketiranih lica je upitan da li bi imali problem/da li imaju problem u vezi sa ženom kao neposrednim rukovodiocem i nadređenim licem. Najveći broj anketiranih muškaraca (54,2%) je izrazilo stav da nema nikakvih problema dok je god razlog za poziciju znanja/zalaganje/ljudski i profesionalni integritet, apsolutno afirmativan stav je imalo 31,4% anketiranih lica dok na ženu kao rukovodioca neblagonaklono gleda 14,2% anketiranih.



■ Afirmativno   ■ Samo da je po meritumu   ■ Neblagonaklono

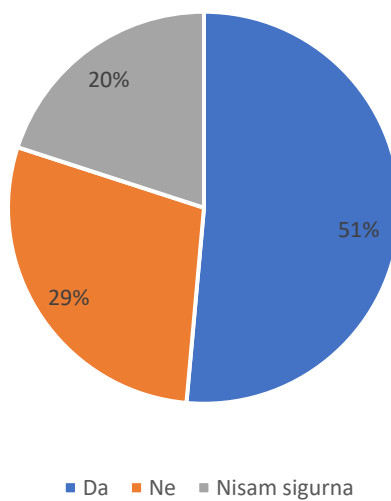
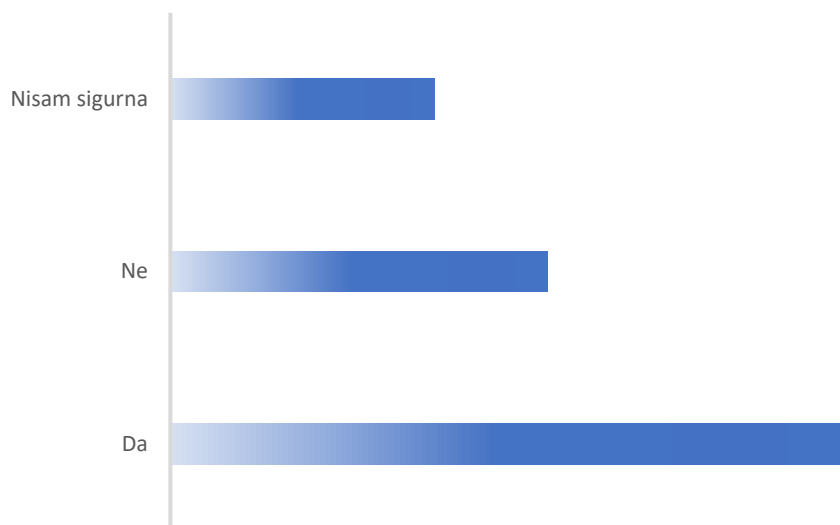
## Premijerka/Predsjednica

Muški dio anketiranih lica je je upitan da li li vjeruju da bi žena mogla pokrivati predsjedničku ili premijersku funkciju. Najveći broj anketiranih je izrazilo stav da bi žena na tim pozicijama imala problem da nametne snagu i autoritet u patrijarhalnom društvu kakvo je crnogorsko (48,6%), dok je 40% anketiranih izrazilo stav da bi žena bez problema mogla da pokriva premijersku ili predsjedničku funkciju. Da žena nema kapacitet za navedene pozicije smatra 11,4% anketiranih lica.

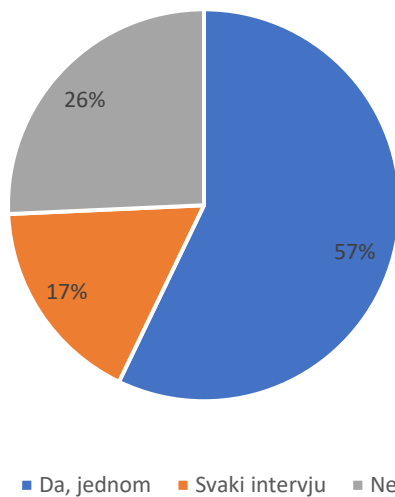
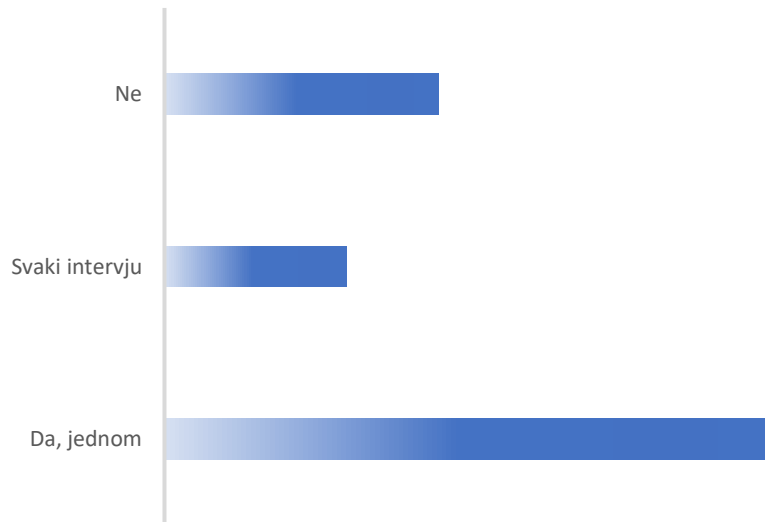


## Rodna diskriminacija na radnom mjestu

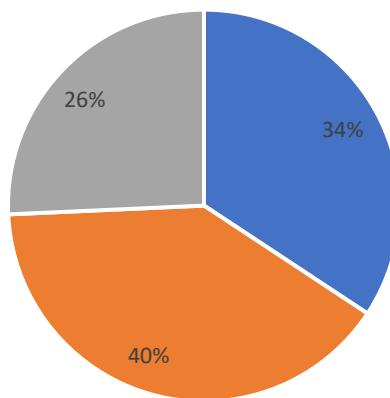
Na pitanje da li su prepoznale diskriminaciju na radnom mjestu, najveći broj anketiranih žena je odgovorilo potvrdno (51,4%), dok 28,6% nije primijetilo diskriminaciju na radnom mjestu.



Najveći broj anketiranih žena je barem jednom prilikom intervjua za posao dobijalo pitanja o braku, statusu trudnoće i planovima ,vazanim za trudnoću ( 57,1%), dok je 17,1% žena na svakom razgovoru za posao dobijalo slična pitanja. Skoro četvrtina anketiranih žena (25,7%) se prilikom razgovora za posao nije imala slična iskustva prilikom razgovora za posao.



Na pitanje da li se na radnom mjestu osjećaju inferiorno zbog rodne pripadnosti, 40% žena je odgovorilo da se ponekad osjećaju inferiornim u odnosu na kolege, 34,3% je izjavilo da se generalno osjeća inferiorno a 25,7% se ne osjeća inferiorno u odnosu na kolege.

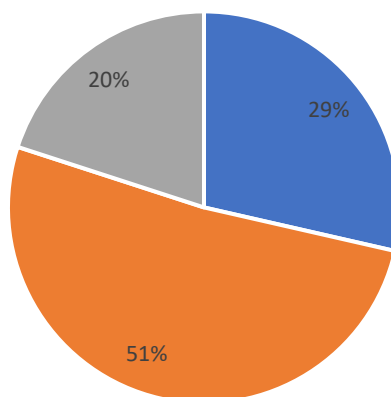
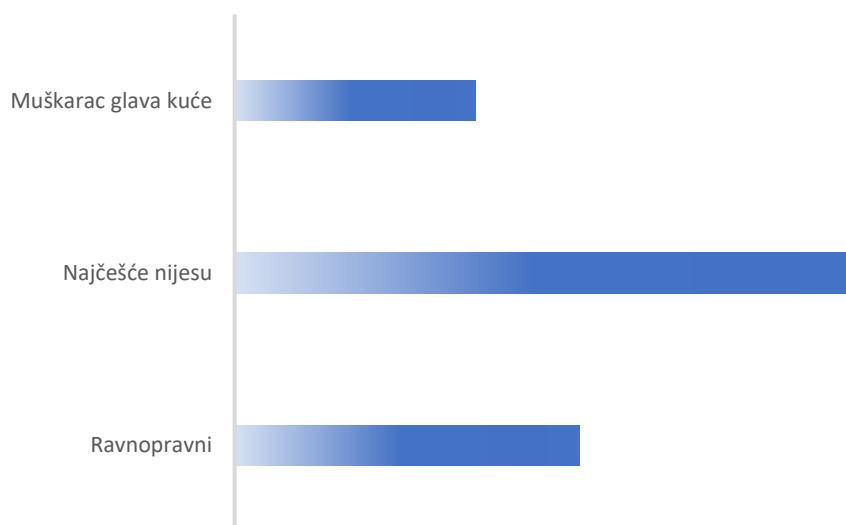


■ Da ■ Ponekad ■ Ne



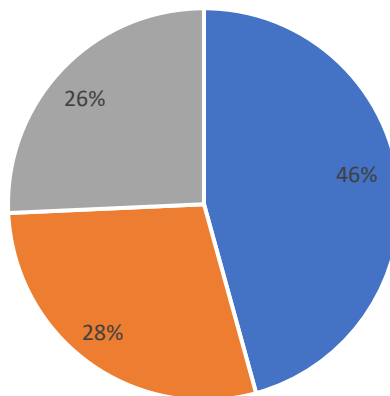
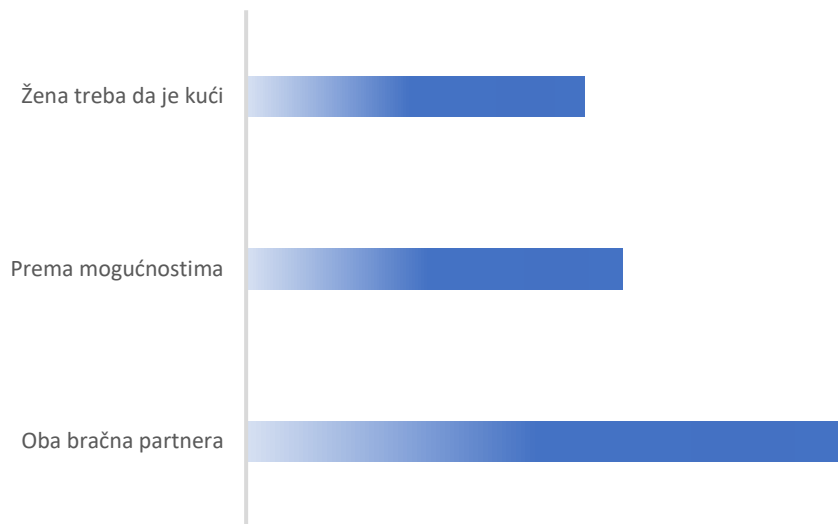
## Rodna ravnopravnost u porodici

Da žene u porodici najčešće u Crnoj Gori nijesu ravnopravne sa muškarcima smatra 51,4% anketiranih lica, dok 28,6% smatra da su žene i muškarci ravnopravni kada su u pitanju porodične relacije. Da muškarac treba biti „glava kuće“ i neko čija je u porodičnim odnosima posljednja smatra 20% anketiranih lica.



■ Ravnopravni ■ Najčešće nijesu ■ Muškarac glava kuće

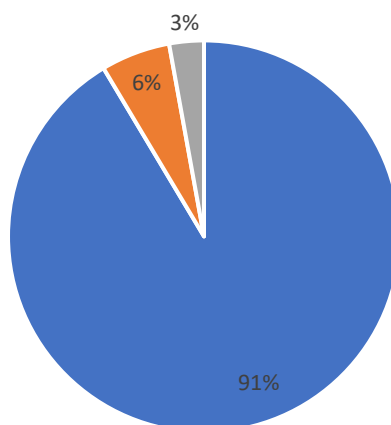
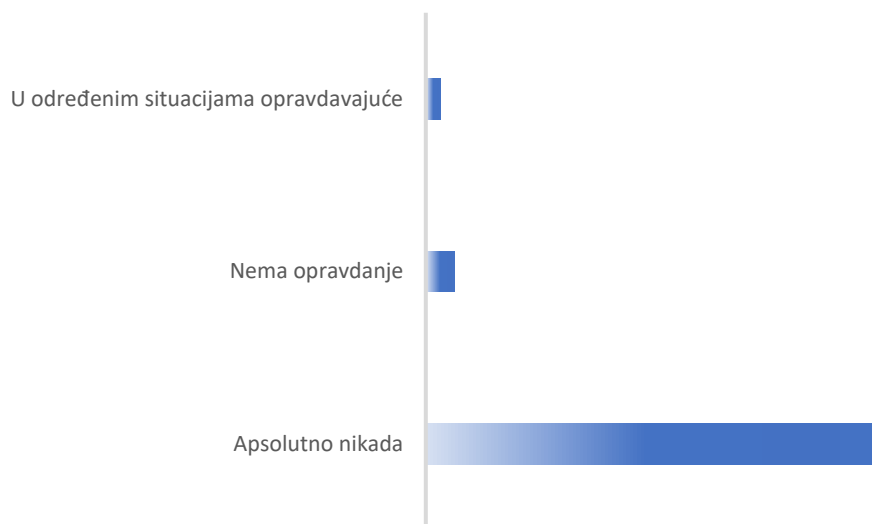
Na pitanje da li oba bračna partnera treba da privrjeđuju za porodicu smatra 45,7% anketiranih lica. Da bi žena, ukoliko muškarac zarađuje dovoljno, trebala da se posveti porodici smatra 28,6% anketiranih lica, dok 25,7% cijeni da je ženi mjesto kući uz porodicu i da samo muškarac treba da privrjeđuje.



■ Oba bračna partnera   ■ Prema mogućnostima   ■ Žena treba da je kući

## Fizičko nasilje u porodici

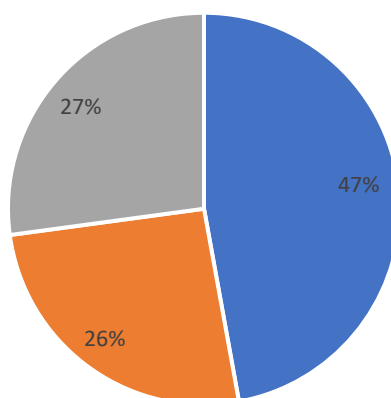
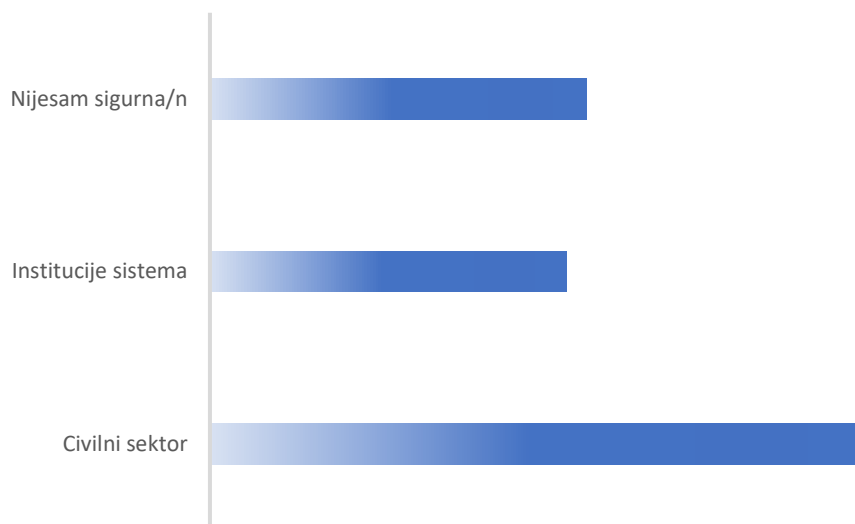
Ubjedljivo najveći broj anketiranih lica smatra da apsolutno nikada ne postoji opravdanje za fizičko nasilje, posebno nad ženama (91,4%), malo mekši stav ima 5,7% anketiranih lica koja smatraju da nasilje nema opravdanja ali ukoliko do njega dođe ono ne bi smjelo da se događa pred djecom. Da je nasilje u određenim situacijama opravdavajuće smatra 2,9% anketiranih lica.



■ Apsolutno nikada ■ Nema opravdanje ■ U određenim situacijama opravdavajuće

## Borba za rodnu ravnopravnost

Civilni sektor, posebno organizacije čiji je fokus rada na borbi za rodnu ravnopravnost u društvu, u najvećem broju slučajeva se percipiraju kao subjekti koji najviše doprinose borbi za rodnu ravnopravnost (47,1%), dok 27,1% anketiranih lica nije u mogućnosti da identifikuje koji subjekat najviše doprinosi borbi. Institucije sistema se percipiraju kao najaktivnije subjekte u borbi za rodnu jednakost.



■ Civilni sektor ■ Institucije sistema ■ Nijesam sigurna/n

## Zaključak

Iako primjetni određeni pomaci u društvu, neophodno je uložiti dodatan napor kako bi se situacija na polju rodne ravnopravnosti dovela na zadovoljavajući nivo. Sprovedeno istraživanje sugerišu da su u društvu u visokim procentima i dalje zastupljena razmišljanja o ženi kao figuri koja treba da slijedi mušku figuru u poslu i porodičnim obavezama.

Ohrabruju podaci koji ukazuju da raste svijest društva o postojanju problema, pa samim tim i spremnost da se sa njime i suoči uz određen napor. Zabrinjavajući su procenti o zastupljenosti diskriminacije i inferiornosti žena na radnim mjestima, kao i neprihvatljivo nisko povjerenje u institucije sistema u borbi za rodnu ravnopravnost. Bez većeg povjerenja u institucije će emancipacija društva, ali i djelovanje u smjeru redukcije rodne diskriminacije biti sporije i ograničeno.